

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-14 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-31/616-190
Karar Tarihi : 17.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan)
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Bekir KOCABAŞ, Selvi KOCABAY

C. BAŞVURAN : - Nesip ÖZER
Hamitabat Mah. 178 Sok. No: 14 Çine/AYDIN
- Bülent YILDIRIM
Atatürk Mah. Hoca Ahmet Yesevi Sok. No: 18/8
Söke/AYDIN

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Aydın Dershaneler Birliği Derneği
Ramazan Paşa Mah. M. Sinan Cad. Altinel İşhanıNo:18/3 Aydın
- Özel Aydın Artı Dershanecilik ve Yayıncılık Ltd. Şti.
R. Paşa Mah. Doğu Gazi Blv. Vardar İşhanı K:3 Aydın
- Y. Kazım ÖZEN-Çine Artı Dershanesi
Yeni Mah. 312 Sk. No:2 Çine/Aydın
- Aybil Özel Eğitim San. ve Tic. Ltd. Şti.
Zafer Mah.Doğu Gazi Blv. No:57 K:3 Aydın
- Özel Yorum Eğitim-Dershanecilik San ve Tic. Ltd. Şti.
Hasan Efendi Mah. 1921 Sk. No:1 Aydın
- Özel Aydın Bilge Eğitim Basım Yayım İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Park Mah. Namık Kemal Cad. No: 87 Germencik/Aydın
- Aslı KAVAKLI-Özel Mustafa Kavaklı Dershanesi
Adnan Menderes Mah. Muğla Bul. No:5 Aydın
- Aslı KAVAKLI- Özel Zafer Dershanesi
Ramazan Paşa Mah. 25. sok. No: 19 Aydın
- Akademi Eğitim Destek Etüd Merkezi-Aslı KAVAKLI
Adnan Menderes Mah.Muğla Blv. No:5 Kat:1 Aydın
- Özel Aydın Büyük Ege Eğitim Öğretim Hiz. Spor Yayın. ve
Organ. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Cuma Mah. Zafer Meydanı Doğu Gazi Bulvarı No:52 Aydın
- Aksiyon Özel Eğitim Kur. ve Yay. İnş. Taah. Tic. A.Ş.
Cuma Mah. Egemenlik Blv. No: 51 Aydın

- 50
- Karbeyaz Özel Eğitim Turizm Gıda İnşaat San. Tic. A.Ş.
Ramazanpaşa Mah. Mimar Sinan Cad. No:18/3 Aydın
 - Beyazkar Özel Eğitim Tur. Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.
R. Paşa Mah. umut ve sevgi Yolu 21. Sok No:20 Aydın
 - Özel Ziya Eğitim Öğretim Hizmetleri Spor Yayın ve Organizasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ramazanpaşa Mh. D. Gazi Bulvarı Sabuncuoğlu İşhanı No: 12 Kat: 3 Aydın
 - Aydın Fen Bilimleri Eğitimi Öğretim ve Eğitim Araçları Taşım. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.
R. Paşa Mah. Barbaros Cad. Bedesten İş Merkezi K:1 Aydın
 - Özel Yöntem Dershaneleri Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
R.Paşa Mah. Gazi Blv. 3. Sk. No:21 Aydın
 - Özel Kayabaşı Eğitim Öğretim Hizmetleri Spor Yayıncılık ve Organ. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Güzelhisar Mh. Albay Şefik Cad. PTT Baş Müdürlüğü Binası K:1 Aydın
 - 60
 - Aydın Büyük Uğur Özel Eğitim ve Öğretim Kurumları San. ve Tic. A.Ş.
R. Paşa Mah. Mimar Sinan Cad. 25. Sok. No:26 Aydın
 - Özel İlke Eğitim ve Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
Kurtuluş Mah. İzmir Blv. No:12 Aydın
 - Fevzi TURAN-Aydın Özel Basamak Dershaneleri
Kurtuluş Mah. 2013. Sk. No:3 Aydın
 - Aydın KALAY-Veri İşlem Plan Dershaneleri
Meşrutiyet Mah. Batıgazi Blv. No:79 Aydın
 - 70
 - Aydın Albatros Eğitim Öğretim ve Yay. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
R. Paşa Mah. Gazi Bulvarı 3. Sabuncuoğlu İşhanı No: 25 Kat:4-5 Aydın
 - Özel Biyokimya Dershaneleri Eğitim Hizmetleri Yayıncılık Gıda ve Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Zafer Mah. Doğu Gazi Blv. Zafer Meydanı No:55 K:1-2 Aydın
 - Özel Aydın Pusula Eğitim Kurumları Spor Yayıncılık Organ. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Girne Mah. Yörükali Efe Blv. No:3 Aydın

80

E. DOSYA KONUSU : Aydın ilindeki özel dersanelerin Aydın Dersaneler Birliği Derneği (AYDERBİR) bünyesinde bir araya gelerek dersane ücretlerini belirledikleri, belirlenen ücretlerden indirim yapan dersanelere cezai yaptırım uyguladıkları ve Dernek tarafından yapılan seviye belirleme sınavı sonuçlarına göre öğrencilere tüm dersanelerde geçerli olan indirim çekleri dağıtıldığı iddiası.

11-31/616-190

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet başvurularında,

- Aydın ilinde faaliyet gösteren özel dershanelerin, kurmuş oldukları AYDERBİR aracılığıyla dershane ücretlerini belirledikleri, söz konusu ücretlerden indirim yapan dershanelere cezai yaptırım kararı aldıkları ve dershanelerin kontenjan sınavlarını tek sınava dönüştürerek rekabeti ortadan kaldırdıkları

90 - AYDERBİR'in İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün tüm lise ve ilköğretim öğrencilerine yönelik yaptığı "Performans Değerlendirme Sınavı" sonucuna ve belirlediği kriterlere göre indirim çekleri düzenlediği ve bu çeklerin tüm dershanelerde geçerli olduğu; dershanelerin ise öğrenci kayıtlarında bu çeklere göre indirim yaptığı ve çeklerde belirtilen indirim oranlarını esnetmeden uyguladığı

iddialarına yer verilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 24.01.2011 tarih ve 681 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 14.02.2011 tarih ve 2011-4-14/İ-11-326.AFK sayılı İlk İnceleme Raporu, 23.02.2011 tarih ve 11-10 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığı belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 11-10/184-M sayı ile karar verilmiştir. Takiben 07.03.2011 tarih ve 1719 sayı ile Kurum kayıtlarına giren başvurunun da önaraştırma kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

100

İlgili karar uyarınca düzenlenen 13.05.2011 tarih ve 2011-4-14/ÖA-11-365.BK sayılı Önaraştırma Raporu 16.05.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-110.02.02/209 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-31 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; hakkında önaraştırma yapılan teşebbüs birliği ve teşebbüslerin Aydın ilinde ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik özel dershanecilik hizmetleri pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği kanaatine ulaşıldığından; aynı Kanun'un 41. ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 56. maddeleri doğrultusunda adı geçen Dernek ile teşebbüsler hakkında soruşturma açılması gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

110

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Türkiye'de Fen/Anadolu liselerine veya üniversiteye hazırlık aşamasında bulunan öğrenciler eğitimlerinde destek alabilmek için özel dershanelere başvurumaktadırlar. Yukarıda yer verilen ilgili mevzuat uyarınca dershaneler özel öğretim kurumu statüsünde olup şu amaçlarla kurulabilmektedir.

120

- a) Öğrencileri zayıf oldukları derslerden yetiştirmek ve bilgi seviyelerini yükseltmek,
- b) Öğrencileri bir üst okulun giriş sınavlarına hazırlamak,
- c) Belli alanlarda ilerlemek amacıyla araştırma ve inceleme yapmak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uzmanlaşmak isteyen öğrencilere gerekli olanak ve ortamı sağlamak, bu gibi öğrencileri tespit ve teşvik etmek.

Ülkemizde dershanelerin özellikle (b) bendinde belirtilen amaca yönelik olarak faaliyet gösterdiği söylenebilir. Bu amaca yönelik olarak kurulan dershaneler;

11-31/616-190

(i) Üniversite Hazırlık Kursları (Lise son sınıf ve lise mezunu öğrenciler için),

130 (ii) Anadolu, Fen Liseleri ve Anadolu Meslek Liseleri ile Özel Liselere Giriş Kursları (sekizinci sınıf öğrencileri için),

(iii) Yetiştirme (takviye) kursları (ortaöğretim ve ilköğretim ara sınıfları için)

hizmetlerini sunabilmektedir. Genel itibarıyla dershanelerin her üç hizmet türünde de faaliyet gösterdiği veya gösterebileceği söylenebilir.

Mevcut dosya konusu olayda şikâyet konusu özel dershaneler ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yukarıda bahsi geçen amaçların tümüne yönelik olarak eğitim ve öğretim hizmetleri sunduğundan ilgili ürün pazarı "ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik özel dershanecilik hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

1.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

140 Şikâyet konusu eylemlerin Aydın ilinde gerçekleşiyor olması ve bu ilde ikamet eden öğrencilerin başka illerde bulunan özel dershanelerden eğitim almalarının çok zor olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Aydın ili" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

I.2.1. Yerinde İncelemelerde Tespit Edilen Belgeler

AYDERBİR ve Aydın Açık Dershanesi Yönetim Kurulu Başkanı'nın ofisinde yapılan yerinde incelemede tespit edilen belgelere aşağıda yer verilmiştir:

1) "24.10.2008 Cuma" başlığı altında el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda diğer hususların yanında şu ifadeler yer almaktadır:

"3-STS ve Taban Fiyatlar

150 *Ortak Sınav Yapılacak*

15 gün sonra çalışma yapılıp gelinecek (Yunus-Tayfun)

STS yapılacak

3 Kasım pazartesi Aymendoda (19) (Menderes Park)

Salıdan itibaren ziyaretler

Tahsilatta sabıkalı öğrenciler belirlenecek"

2) "11.11.2008 Cuma" başlığı altında el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda şu ifadeler yer almaktadır:

"-Ekol kayıt olan öğrencilere laptop vermek istiyor.

- Ekol İncirlioğlu'nda kayıt döneminde tanıtım dersi yapmak istiyor.

160 *-15 Aralıkta."*

3 "Gelen Şikâyetler" başlığı altında el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda şu ifadeler yer almaktadır:

"Ekol 16-17 Mayıs'ta sınav yapacak. (Milli Eğitime dilekçe yazıldı 05.05.2009)

- Uğur akşam dersleri yapıyor (M.E.M. dilekçe yazıldı 07.05.2009)

- Kroba gazetesinde 08.05.2009 Ekol Kamu-Sen'e indirim yapmış %..."

4) "22.11.2008 Gündem" başlığı altında el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda şu ifadeler yer almaktadır:

11-31/616-190

“...7-Ekolün öğretmenlerine Birey Sınav teklifte bulunmuş. kayıt olan öğrencilere laptop vermek istiyor.

170 - 8-Ekol laptop vermek istiyor kayıt edeceklerine ve İncirliova’da dersane açıp tanıtım yapmak istiyor. .
-Telefonla öğrenci arama...”

Aynı belgede “Alınan Kararlar” başlığı altındaki notlarda ise şu ifadeler yer almaktadır:

“1- Aydın dışında her fen lisesine ayrı sınav yapılacak
2- Teftişe gidildi (Etüt merkezlerine)
....”

5) “13 Ekimden İtibaren” başlığı altında el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda şu ifadeler yer almaktadır:

180 “...1-Etüt merkezleri ve test merkezlerinin üzerine gidilmeli
2- Birliğin işbirliği sağlanmalı
3- Sınav (SBS) takvimi hazırlanmalı
Kontenjanlar, Fiyatlar, İndirim Firesi...”

6) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 10.02.2011 tarihli ve “Fen Bilimleri Dershanesi’nin Sınav Uygulaması” konulu yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

“İlimizde bulunan Özel Fen Bilimleri Dershanesi 11.02.2011 tarihinde saat 10.00’da dil bölümü öğrencilerine sınav yapacağı bilgisi alınmıştır. Bu durumun engellenmesi için gerekli inceleme ve kontrollerin yapılmasını bilgilerinize arz ederim.”

190 7) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 12.01.2011 tarihli ve “Tudem Dershanesi’nin Kontenjan Sınavı Yapması” konulu yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır.

200 “Aydın’da hizmet veren Özel Tudem Dershanesi izinsiz olarak Aralık ayının sonlarına doğru kontenjan sınavı yapmıştır. AYDERBİR yönetim kurulunun incelemeleri sonucunda dersane yetkilileri sınavı yaptıklarını kabul etmiş, derneğin uyarıları sonucunda Tudem Dershanesi yetkilisi sınav sonuçlarının iptal olacağını AYDERBİR’in genel toplantısında söylemişlerdi. Ama sınavı iptal etmeyip bu sınavın sonuçlarına göre indirim uygulayıp kayıt yapmaktadırlar. Bu indirimleri öğrencilere duyurmak için velileri arayıp ve velilere mesaj atmaktadırlar. Tudem Dershanesi’nin yapmış olduğu bu sınavın yasal olmadığını ve bu tür faaliyetlerin ilimizdeki özel kurumlarda eğitim ve öğretimdeki birliği zedeleyeceğini bildirir, gereğinin yapılmasını arz ederim.”

8) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 24.01.2011 tarihli ve “Özel Ekol Dershanesi kontenjan sınavı” konulu yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

“23.01.2011 tarihinde Özel Ekol Dershanesi Aydın genelinde kontenjan sınavı yaptığı bilgisi alınmıştır. Sınav kitapçığı ekte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim..”

9) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 26.01.2011 tarihli bir yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

210 “26.02.2011 Cumartesi günü saat 14.00 Fen Bilimleri Dershanesi, Körfez Dershanesi ve Zafer Dershanesi tarafından Cumhuriyet İlköğretim Okulu’nda 10. ve 11. sınıf yabancı dil

11-31/616-190

öğrencilerine “Performans Belirleme Sınavı” uygulanması düşünülmektedir. Gerekli iznin verilmesini bilgilerinize arz ederiz.”

10) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 27.01.2011 tarihli ve “Özel Dershanelerin Okul Ziyaretleri” konulu yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

“Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Dershane yönetici ve öğretmenlerinin okullara giremeyeceğine, hiçbir ad altında hediye, yayın vermeyecekleri noktasında karar almıştı. Fakat son günlerde bazı Özel Dershanelerin okullara sürekli girdikleri tespit edilmiştir.

Bu konu ile; gereğinin yapılmasını arz ederim.”

220 11) AYDERBİR tarafından Aydın Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmiş olan 11.02.2011 tarihli ve “Yabancı Dil Sınavı” konulu yazı elde edilmiştir. Söz konusu yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

“Üye Dershanelerimizin dil sınavı ile ilgili dilekçeleri yazımız ekinde sunulmuştur. Üyelerimizin yapacakları sınav dernek yönetimi tarafından uygun bulunmuştur. Onay ve izin için gereğinin yapılmasını bilgilerinize arz ederim.”

12) 13.08.2009 tarihli toplantı tutanağı elde edilmiştir. Dershane yönetimi ve çalışanları arasında yapıldığı anlaşılan toplantıya ilişkin tutanakta aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“GÜNDEM

- 230
- 1) Mezun ve ara grupların fiyat politikası
 - 2) Kayıta görev dağılımı ve söylenecek sözler
 - 3) Görev dağılımı ve dershane işleyişi
 - 4) Müfredat belirlenmesi
 - 5) 9. sınıf kayıtları

Kararlar

- 1) Rakip dershanelerin fiyat indirmesinden dolayı 11. sınıflarda minimum fiyat ...'e düştü. Adnan Menderes olursa ... daha düşülebilir. 10. sınıflar da minimum ... TL oldu. 9. sınıflarda fiyat minimum ... TL olacak. 12. sınıflarda herhangi bir değişiklik yok. Mezun sayısal ve eşit ağırlık gruplarda fiyat sorun edilmemeli. Mezun gruplar kaçırılmamalı

240 ...”

13) Söz konusu yetkilinin çalışma ofisinde tespit edilen ve yukarıda yer verilen belgelerin yanı sıra, AYDERBİR tarafından Kuruma, Körfez Dershanesi'nden alındığı ifade edilen ve Körfez Dershanesi bünyesinde kayıt memurları ile müdür ve müdür yardımcısı tarafından 04.02.2011 tarihinde öğrenci kayıtlarına ilişkin olarak düzenlendiği anlaşılan “Kayıt Toplantısı” başlıklı belge gönderilmiştir. Belgede şu ifadeler yer almaktadır:

“Gündemler: Kayıt ücretlerinde esneklik, diğer rakip dershane fiyatlarının öğrenilmesi, kayıt çalışmalarının hızlandırılması

- 250
1. 2011-2012 Eğitim dönemi için Milli Eğitim müdürlüğünün yaptığı sınav başarısını ölçüt olarak kabul edeceğiz.
 2. Bu sınavda öğrencinin elde ettiği başarıya göre indirimler uygulayacağız.
 3. Başarılı öğrencilere ulaşmak için ekstra avantajlar, indirimler de sağlamamız gerekecek.

11-31/616-190

- 260 4. Dershanemize gelen Aydın Fen Lisesi, Adnan Menderes Anadolu Lisesi öğrencilerini her halükarda kayda ikna etmeli ve ekstra fiyat avantajları sağlamalıyız. Bu konuda bu öğrencilerin mutlaka müdür veya müdür yardımcılarıyla görüştürülmesi sağlanmalıdır.
5. Diğer dershanelerin bizden daha düşük fiyat teklif etme olasılığına karşın mutlaka dershaneye gidip gitmediği, gitti ise kaç para fiyat aldığı belirlendikten sonra bizim eğitim kalitemiz, alt yapımız, akıllı tahta, tekno denememiz, sanal körfez, ek ders ve etüt imkanlarımız gibi teknolojik imkanlarımız anlatılarak bizim fiyatımızın makul olduğu veliye mutlaka izah edilmeli.
6. Bizim kontenjanımızın diğer rakip dershanelerden daha yüksek olduğu dikkate alındığında gelen her türlü öğrencinin kaçmaması için öğrenci velileri mutlaka müdür ya da müdür yardımcısı ile görüştürülerek ... lira, ... lira ekstra avantaj sağlanarak kaydı gerçekleştirilmeli
7. Daha önceki yıllarda bize gelmiş olan öğrencilere kayıt sırasında mutlaka kolaylık sağlanmalı.
8. Birden fazla çocuğunu bize kayıt yaptırmak isteyen velilere % ... ekstra indirim yapılabilir.
- 270 9. Daha düşük ücretli dershanelere karşı öğrenci yönelmesini engellemek için ders saatleri ve öğretmen kalitesi, bilgi ve tecrübe farkı, deneme sınavlarının kalitesi ve biz gelerek daha başarılı olmuş öğrenciler anlatılarak veliler ikna edilmeli
- ...”

14) AYDERBİR tarafından hazırlanan ve İl Mili Eğitim Müdürlüğü'nün yaptığı seviye belirleme sınavının sonuçlarını yansıtan indirim çeklerinde şu ifadeler yer almaktadır:

“İNDİRİM ÇEKİ

Sayın.....

06 Ocak 2011 tarihinde yapılan “Performans Belirleme Sınavı” sonucuna göre 2011-2012 öğretim yılı için indirim kazandınız.

280 Okullu: Sınıfı:.....

*Kazandığınız bu indirim Merkez'de bulunan üye dershanelerimizde .../.../..... tarihine kadar geçerlidir.

*Özel grup dershaneleri indirimleri kendi fiyatlarına göre belirleyecektir.

* Kayıt esnasında bu çek dershaneye teslim edilecektir. Teslim edilen çek hiçbir şekilde iade edilmeyecektir.

* Öğrencinin almış olduğu bu indirim merkezdeki üye dershanelerde geçerlidir. Öğrenci ilçedeki dershanelere kayıt yaptırmak isterse indirim oranı hiçbir şekilde artırılmaz.”

1.2.2. Yapılan Görüşmelerden Edinilen Bilgiler

290 1. AYDERBİR Yönetim Kurulu Başkanı ile Yapılan Görüşme

Görevli raportörlerin AYDERBİR Yönetim Kurulu Başkanı ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıs tarafından, Derneğin 2008 yılında, eğitim kalitesini artırmak ve korsan öğretmen çalıştırılmasını önlemek amacıyla kurulduğu ve hâlihazırda 25 üyesinin

11-31/616-190

bulunduğu; üye dershanelerin SBS ve üniversite hazırlık öğrencilerine eğitim verdiği belirtilmiştir.

300 Yapılan görüşmede, anılan yetkili tarafından, AYDERBİR bünyesinde ortak fiyat tespitine yönelik uygulamanın bulunmadığı, dershanelerin farklı hizmetler sunması ve maliyetlerinin farklı olması nedeniyle aynı fiyatın uygulanmasının mümkün olmadığı; AYDERBİR'in Milli Eğitim İl Müdürlüğü ile koordineli olarak 2008 yılından bu yana seviye tespit sınavları düzenlediği ve sınav sonuçlarına göre öğrencilere AYDERBİR tarafından hazırlanan ve üye dershanelerde geçerli olan süreli indirim çekleri dağıtıldığı; öğrencilerin süresi içerisinde herhangi bir üye dershaneye kayıt yaptırmaları halinde indirim çekleri ile ilgili dershanenin liste fiyatları üzerinden indirim kazanabilecekleri, ancak süre geçtikten sonra başvuruları halinde indirimden faydalanamayacakları; 2011-2012 öğretim yılı kayıtları için 01.03.2011 tarihinin indirimli kayıtlar için son tarih olarak belirlendiği; söz konusu uygulamayla dershanelerin ayrı ayrı sınav yapma maliyetine katlanmalarının önlenmesi, ayrıca, öğrencilerin erken kayıt yapmaya yönlendirilmesi suretiyle dershanelerin bir sonraki yıldaki doluluk oranlarına ve öğrenci portföyüne ilişkin ön bilgi sahibi olmalarının amaçlandığı ifade edilmiştir. Yetkili 310 tarafından, bunların yanı sıra, her ne kadar indirim çekleri süreli olsa da indirim süresinin sona ermesinden sonra başvuran başarılı öğrencilere özel indirim yapılabildiği vurgulanmıştır. Görüşmede ayrıca, söz konusu indirim uygulamasından önce, fen lisesi öğrencileri tüm dershanelerde ücretsiz kayıt yaptırabilirken, Dernek tarafından şifahi olarak alınan bir karar ile dershanelerin fen lisesi öğrencilerinden ... TL civarında doküman ücreti almalarının öngörüldüğü, dolayısıyla fen lisesi öğrencilerinin dershanelerden ücretsiz eğitim almalarının önüne geçildiği; bu şekilde, fen lisesi öğrencilerinin birden fazla dershaneye kayıt yaptırarak, dershanelerin dokümanlarından faydalandıktan sonra kayıt sildirmelerinin engellendiği belirtilmiştir.

320 AYDERBİR Yönetim Kurulu Başkanı tarafından, ayrıca, AYDERBİR'in indirim ve fiyata ilişkin kararlarına uymayan üyelerine herhangi bir cezai yaptırım uygulamasının mümkün olmadığı, Derneğin izinsiz sınav yapan dershanelere ilişkin uygulayabileceği tek yaptırımın Milli Eğitim Müdürlüğüne şikâyetle bulunmak olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan yakın tarihli mevzuat değişikliği ile dershanelerin Milli Eğitim Müdürlüğünden izin almaksızın kontenjan/düzyer belirleme sınavı yapabilmelerinin önünün açıldığı da belirtilmiştir.

330 Yetkili dershanelerin yapacakları sınavlarda ve öğrencilere verecekleri indirimlerde Dernekten izin isteyip istemediğine ilişkin olarak, Ekol Dershanesi'nin bu tür bir izin talebi olduğunu, ancak dershaneye bunun uygun olmadığını şifahi olarak iletildiğini; bunun yanı sıra Milli Eğitim Müdürlüğü, Derneğin uygun gördüğü sınavlara izin verdiği için, dershanelerin öncelikle Dernekten izin isteyebildiğini, bu çerçevede dershanelerin yapacakları sınavlara ilişkin izin başvurularının Derneğin uygun görmesi durumunda Milli Eğitim Müdürlüğü'ne iletildiğini ifade etmiştir.

Son olarak, yetkili, odasında yapılan yerinde incelemede alınan "13-STS ve Taban Fiyatlar" ifadesinin bulunduğu belgeye ilişkin olarak, 24.10.2008 tarihinde yapılan toplantıda Dernek bünyesinde seviye tespit sınavı yapılmasının, bu çerçevede taban fiyat belirlenmesinin ve indirimlerin Dernek tarafından tespit edilmesinin düşünüldüğünü, ancak Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nün sınavı kendisinin yapacağını belirtmesi üzerine bunun uygulanmadığını ifade etmiştir.

11-31/616-190

340 2. Artı Çözüm Dershanesi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerle yaptığı görüşmede, Artı Çözüm Dershanesi Kurucusu tarafından, Aydın'da 26 adet dershanenin faaliyet gösterdiği, dershanelerin sunduğu hizmetler, öğrenci sayıları ve maliyetlerinin birbirinden çok farklı ifade edilerek, bu nedenle dershanelerin fiyat birlikteliğine gitmesinin zor olduğu belirtilmiş ve dershanelerin farklı fiyat ve indirim oranları uyguladığı vurgulanmıştır. Yetkili tarafından ayrıca, Aydın'da dershanelerin dernek çatısı altında bir araya gelmelerinin temel amacının, fiyatları koordine etmek değil, daha önce katlanılmak zorunda kalınan rasyonel olmayan harcamalarda kısıtlamaya gitmek olduğu ifade edilerek, bunların başında her bir dershanenin yasaya aykırı olmasına rağmen, kendi seviye tespit sınavını yapmasının geldiği, bunun dışında, 350 özel günlerde çok sayıda okula çiçek gönderilmesi, okul yönetimlerinin çeşitli yardım taleplerinin karşılanmasının sayılabileceği belirtilmiştir. Yetkili, ayrıca, dershanelerde kaçak öğretmen çalıştırılmasının engellenmesi ve sezon içerisinde öğretmen transferlerine son verilmesinin de Derneğin amaçları arasında bulunduğunu; Dernek vasıtasıyla dershanelerin indirim yapmalarının önüne geçilmesinin fiilen mümkün olmadığını, zira her bir dershanenin maliyet yapısının ve öğrenciye verdiği ders saatinin farklı olduğunu ifade etmiştir. Görüşmede son olarak, dershanelerin, diğer dershaneleri haksız harcamalara sürüklediği sürece, kendi mali yapısı çerçevesinde istediği indirimleri uygulayabileceği dile getirilmiştir.

3. Aydın İli Milli Eğitim Müdürlüğü ile Yapılan Görüşme

360 Aydın İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı tarafından, Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanan bir genelge ile Bakanlık teşkilatının öğrencilere yönelik genel nitelikte sınav yapmasının yasaklandığı; ancak yaklaşık beş yıl önce bir başka genelge ile bu yasağın kaldırıldığı bilgisi verilmiştir. Yetkili, ayrıca, mevzuat gereği yasak olmakla birlikte, bazı dershanelerin veya bu dershanelerin bağlı olduğu derneklerin veya yayımcıların, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin almaksızın sınav düzenlediğini; üniversiteler ile görüşerek sınav yeri kiraladığını; bu kapsamda öğrencilerden sınav ücreti aldığını belirtilmiştir. Yetkilinin ifade ettiği diğer hususlar şunlardır: Dershaneler sınava giren tüm öğrencilerin iletişim bilgilerini alıp, sınavdan sonra velileri ve öğrencileri arayarak dershanelerinin tanıtımını yapmış ve hatta kendi dershanelerinin tercih edilmesi için baskı uygulamıştır. 370 Ayrıca her dersane kendi sınavını yaptığı için, öğrenciler her hafta sonu farklı dershanelerin sınavlarına girmek zorunda kalmış, bu durumun ise öğrenciler bakımından bir yandan maddi kayba bir yandan da strese yol açmıştır. Bunların yanı sıra, dershaneler tarafından farklı sınavlar yapıldığı için, sınavların seçiciliği de tartışılmalı hale gelmiş, bütün bu hususları dikkate alan İl Milli Eğitim Müdürü, Aydın ilindeki dershanelerin dernek bünyesinde toplanarak, sınavların tek elden yapılması yönünde dershanelere tavsiyelerde bulunmuş ve böylece Aydın Dershaneler Birliği Derneği kurulmuştur.

Görüşmede, yetkili tarafından Özel Dershaneler Yönetmeliği'nde 14.04.2011 tarihinde yapılan değişikliğe kadar yönetmeliğin 25. maddesi uyarınca dershanelerin genel nitelikte sınav yapmasının yasak olduğu, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının 04.02.2010 tarihli ve 2010/10 sayılı genelgesinde de, dershanelerin bağımsız olarak yaptıkları sınavların güvenilirliğinin düşük olduğuna dikkat çekilerek, seviye tespit sınavlarının İl Milli Eğitim Müdürlüklerince yapılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir. Bu çerçevede İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Eğitim Öğretim Bölümü tarafından ilk kez 2009-2010 eğitim öğretim yılında, daha sonra da 2010-2011 eğitim öğretim yılında Aydın ilinde genel nitelikte performans değerlendirme sınavları düzenlenmiştir. Bu sınavların

11-31/616-190

390 yapılmasındaki bir diğer amaç, Aydın ilindeki eğitimin başarı düzeyini objektif bir şekilde tespit etmektir. Sınavlar sonucunda uygulanacak fiyat politikaları konusunda ise Müdürlüğün dersanelere herhangi bir müdahalesi veya telkini olmamış, ancak bahsi geçen sınavların maliyetini AYDERBİR karşıladığı için, AYDERBİR anılan sınavları referans olarak almış ve sınav sonuçlarına göre öğrencilere indirim çekleri dağıtmıştır.

J. DEĞERLENDİRME

400 Aydın ilinde faaliyet gösteren dersanelerin uygulamalarına ilişkin olarak mevcut önaraştırma kapsamında Rekabet Kurumuna iki ayrı başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan ilkinde, Aydın ilindeki özel dersanelerin AYDERBİR çatısı altında bir araya gelerek dersane ücretlerini belirledikleri, belirlenen ücretlerden indirim yapan dersanelere cezai yaptırım kararı aldıkları ve dersanelerin kontenjan sınavlarını tek sınava dönüştürerek rekabeti ortadan kaldırdıkları iddia edilmiştir. İkinci başvuruda ise, Aydın'da faaliyet gösteren dersanelerin AYDERBİR adı altında örgütlendiği, AYDERBİR'in ise İl Milli Eğitim Müdürlüğünün tüm lise ve ilköğretim öğrencilerine yönelik yaptığı "Performans Değerlendirme Sınavı" sonucuna ve belirlediği kriterlere göre indirim çekleri düzenlediği ve bu çeklerin tüm dersanelerde geçerli olduğu belirtilmiştir. Dersanelerin öğrenci kayıtlarında bu çeklere göre indirim yaptığı ve çeklerde belirtilen indirim oranlarını esnetmeden uyguladığı ifade edilmiş, söz konusu uygulamanın incelenmesi talep edilmiştir.

410 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki her türlü anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararı yasaklanmıştır. Bu çerçevede mevcut önaraştırmada, Aydın ilinde faaliyet gösteren dersaneler ve söz konusu dersanelerden bir kısmının katılımıyla kurulmuş olan AYDERBİR tarafından 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla, aşağıdaki hususlar bağlamında incelemeler yapılmıştır:

- Aydın ilindeki dersanelerin, ilan edilecek ücretler ve/veya öğrencilere uygulanacak minimum ücretler konusunda herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem içerisinde olup olmadığı ve AYDERBİR bünyesinde bu yönde bir teşebbüs birliği kararının alınıp alınmadığı,
- Aydın ilindeki dersanelerin, öğrencilere verilecek indirimler konusunda herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem içerisinde olup olmadığı ve AYDERBİR bünyesinde bu yönde bir teşebbüs birliği kararının alınıp alınmadığı,
- Aydın ilindeki dersanelerin fiyat dışındaki diğer rekabet unsurlarına ilişkin olarak rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma veya uyumlu eylem içerisinde olup olmadığı ve AYDERBİR bünyesinde bu yönde bir teşebbüs birliği kararının alınıp alınmadığı.

Söz konusu hususlara ilişkin değerlendirmelere, aşağıda iki başlık halinde yer verilmiştir:

J.1. Fiyat Tespiti İddialarına ve Bu Konudaki Tespitlere İlişkin Değerlendirme

430 4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*" hükmüne yer verilmiş, aynı maddenin (a) bendinde ise "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" ihlal örnekleri arasında sayılmıştır.

11-31/616-190

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin lafzından da açıkça anlaşılacağı üzere, herhangi bir mal veya hizmet pazarında sunulan mal veya hizmetlerin fiyatlarını sabitleyen veya belirli limitler dâhilinde sınırlandıran her türlü anlaşma veya uyumlu eylem ile teşebbüs birliği kararı, rakip teşebbüsler arasındaki fiyat rekabetini kısıtlayacağı ve mal ve hizmetlerin fiyatlarının doğrudan veya dolaylı olarak piyasa dışında belirlenmesine yol açacağı için Kanun'daki yasaklama kapsamında değerlendirilebilecektir.

440 Bu çerçevede, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik özel dershanecilik hizmetleri pazarında fiyat tespitine ilişkin bir ihlal; anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararları yoluyla ilan edilecek ücretlerin ve/veya öğrencilere uygulanacak minimum ücretlerin doğrudan belirlenmesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi; verilecek indirimlerin miktarının veya alt-üst limitlerinin belirlenmesi şeklinde de ortaya çıkabilecektir. Bu uygulamalardan ilkinde, doğrudan bir fiyat tespiti yapılmak suretiyle, rakipler arasındaki fiyat rekabeti ortadan kaldırılırken, ikincisinde rakipler arasındaki fiyat rekabeti bütünüyle ortadan kaldırılmamakla birlikte, dolaylı bir fiyat tespiti ile fiyatlar kontrol altında tutulmakta ve son tahlilde rekabet kısıtlanmaktadır.

450 Öneraştırma sürecinde yapılan yerinde incelemelerde, AYDERBİR çatısı altında özellikle 2008 yılı sonlarında taban fiyat tespitine yönelik birtakım çalışmaların yapıldığına işaret eden bazı belgeler tespit edilmiştir. Örneğin, AYDERBİR ve Aydın Açı Dershanesi Yönetim Kurulu Başkanı'nın ofisinde yapılan yerinde incelemede, üzerinde 24.10.2008 tarihi bulunan el yazısıyla tutulmuş notlar tespit edilmiş olup, söz konusu notlarda diğer hususların yanında,

"3-STS ve Taban Fiyatlar

Ortak Sınav Yapılacak

15 gün sonra çalışma yapıp gelinecek (Yunus-Tayfun)

STS yapılacaktır

3 Kasım pazartesi Aymendoda (19) (Menderes Park)

Salıdan itibaren ziyaretler

Tahsilatta sabıkalı öğrenciler belirlenecek"

460 ifadeleri yer almaktadır. Raportörlerin mezkûr yetkili ile yaptıkları görüşmede, söz konusu belgenin, 24.10.2008 tarihinde yapılan bir toplantıya ilişkin olduğu; anılan toplantıda AYDERBİR bünyesinde seviye tespit sınavı yapılmasının, bu çerçevede taban fiyat belirlenmesinin ve indirimlerin Dernek tarafından tespit edilmesinin düşünüldüğü; ancak Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nün sınavı kendisinin yapacağını belirtmesi üzerine bunun uygulanmadığı ifade edilmiştir. Yine aynı yetkilinin ofisinde yapılan yerinde incelemede bulunan bir başka el yazısı notunda:

"...1-Etüt merkezleri ve test merkezlerinin üzerine gidilmeli

2- Birliğin işbirliği sağlanmalı

3- Sınav (SBS) takvimi hazırlanmalı

470 *Kontenjanlar, Fiyatlar, İndirim Firesi..."*

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu belge üzerinde herhangi bir tarih bulunmamaktadır.

Yukarıda sunulan belgeler, geçtiğimiz yıllarda AYDERBİR bünyesinde ilan edilecek veya uygulanacak fiyatların tespitine yönelik birtakım çalışmaların yapıldığına işaret etmekle birlikte, öneraştırma sürecinde, bu çalışmaların ilan edilecek veya uygulanacak nihai fiyatların doğrudan tespitine yönelik bir anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararı ile sonuçlandığını gösteren herhangi bir tespit yapılamamıştır. Aksine, Dernek ve Aydın Açı Dershanesi Yönetim Kurulu Başkanı'nın ofisinde yapılan yerinde incelemede

11-31/616-190

480 bulunan 13.08.2009 tarihli bir belgede, Aydın ilindeki dershanelerin fiyat rekabeti içinde olduklarına ve bu nedenle fiyatların düştüğüne işaret eden ifadeler yer almaktadır. Dershane yönetimi ve çalışanları arasında yapıldığı anlaşılan bir toplantıya ilişkin olduğu düşünülen söz konusu tutanakta, rakip dershanelerin fiyat indirmesinden dolayı on birinci sınıflarda minimum fiyatın ... TL'ye kadar düştüğü; Adnan Menderes'in (Adnan Menderes Anadolu Lisesi) olması (kazanılması) halinde fiyatın ... TL daha düşürülebileceği; ayrıca mezun grupları ve sayısal eşit ağırlık gruplarında fiyatın sorun edilmemesi gerektiği, mezun gruplarının kaçırılmaması gerektiği ifade edilmektedir.

490 Benzer şekilde, AYDERBİR tarafından Kuruma gönderilen, Körfez Dershanesi'nden alındığı ifade edilen ve Körfez Dershanesi bünyesinde kayıt memurları ile müdür ve müdür yardımcısı tarafından 04.02.2011 tarihinde öğrenci kayıtlarına ilişkin olarak gerçekleştirildiği anlaşılan "Kayıt Toplantısı" başlıklı belgede de Aydın Fen Lisesi ve Adnan Menderes Anadolu Lisesi öğrencilerinin her halükarda kayda ikna edilmesi ve ekstra fiyat avantajları sağlanması gerektiği, kendilerinin kontenjanının diğer dershanelerden daha fazla olması nedeniyle, gelen öğrencilerin kaçırılmaması için mutlaka müdür veya müdür yardımcısı ile görüşülerek ... TL ekstra avantaj sağlanarak kaydın gerçekleştirilmesi gerektiği, birden fazla çocuğunu dershaneye kaydettirmek isteyen velilere de ekstra indirim yapılabileceği gibi ifadeler yer almaktadır.

500 Yukarıda yer verilen belgeler, Aydın ilinde dershaneler arasındaki bir anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararı ile ilan edilen fiyatların veya öğrencilere uygulanan fiyatların sabitlenmediğine; dolayısıyla rakip dershaneler arasındaki fiyat rekabetinin bütünüyle ortadan kaldırılmadığına işaret etmektedir. Öte yandan, fiyat tespitine ilişkin anlaşma ve kararlara uymayan teşebbüslere cezai yaptırım uygulandığı iddiasını destekleyen herhangi bir delil elde edilememiştir.

Aydın ilinde faaliyet gösteren bazı dershanelerin 2010-2011 yılında ilan ettikleri ders saati ücretlerine ilişkin tablo aşağıda sunulmaktadır:

Tablo 1: Bazı dershanelerin 2010-2011 öğretim yılında ilan ettiği fiyatlar (Bir ders saati ücreti)

	<i>İlköğretim</i>	<i>Ortaöğretim</i>
<i>Körfez Dershanesi</i>	5,75	5,75
<i>Artı Çözüm Dershanesi</i>	3	3,25
<i>Yorum Sınav Dershanesi</i>	3,5	3,8
<i>Final Dergisi Dershanesi</i>	4,9	5
<i>Birey Dergisi Dershaneleri</i>	4,8	4,8
<i>Kültür Dershanesi</i>	3,9	4,1-4,2
<i>Kayabaşı Dershanesi</i>		
<i>Pusula Dershanesi</i>	5,5	5,5
<i>Mustafa Kavaklı Dershanesi</i>	-	5,5
<i>Veri İşlem Plan Dershanesi</i>	6	8
<i>Uğur Dershanesi ÖSS Şubesi</i>	-	2,75
<i>Zafer Dershanesi</i>	5,5	5,5
<i>Fen Bilimleri Dershanesi</i>	6,5	6,5

11-31/616-190

<i>İç Açı Dershanesi</i>	-	
<i>Kavaklı Eğitim Destek Öğrenci Etüd Merkezi</i>	300 (Aylık Ücret)	-

Aşağıdaki tabloda ise, bazı dershanelerin 2010-2011 eğitim öğretim yılındaki minimum ve maksimum kayıt ücretlerine ilişkin tablo sunulmaktadır:

Tablo 2: AYDERBİR'e üye dershanelere ait 2010-2011 öğretim yılına ilişkin fatura örnekleri

	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf
<i>Körfez Dershanesi</i>
<i>Artı Çözüm Dershanesi</i>
<i>Pi Analitik Dershanesi</i>
<i>Yorum Sınav Dershanesi</i>
<i>Final Dergisi Dershanesi</i>
<i>Birey Dergisi Dershaneleri</i>
<i>Kültür Dershanesi</i>
<i>Tudem Dershanesi</i>
<i>Kayabaşı Dershanesi</i>
<i>Pusula Dershanesi</i>
<i>Mustafa Kavaklı Dershanesi</i>
<i>Veri İşlem Plan Dershanesi</i>
<i>Uğur Dershanesi SBS Şubesi</i>
<i>Uğur Dershanesi ÖSS Şubesi</i>
<i>Zafer Dershanesi</i>
<i>Fen Bilimleri Dershanesi</i>
<i>Basamak Dershanesi</i>
<i>Kavram Dershanesi</i>
<i>Diş Açı Dershanesi</i>
<i>İç Açı Dershanesi</i>
<i>Kavaklı Eğitim Destek Öğrenci Etüd Merkezi</i>

510 Yukarıda sunulan tabloların incelenmesinden de görüldüğü üzere, Aydın ilindeki dershanelerin gerek ilan ettikleri ücretler gerekse kayıt için öğrencilerden aldıkları ücretler birbirinden oldukça farklıdır. Söz konusu tablolar, Aydın ilinde dershaneler

11-31/616-190

arasındaki bir anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararı ile ilan edilen fiyatların veya öğrencilere uygulanan fiyatların sabitlenmediğini ortaya koymaktadır.

Esasen, ilgili pazarın yapısı ve sunulan hizmetlerin niteliği dikkate alındığında da ilgili pazarda fiyatların sabitlenmesine yönelik bir anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararının hayata geçirilmesinin zor olduğu anlaşılmaktadır. Şöyle ki, hâlihazırda Aydın ilinde yirmi altı adet dersane bulunmakta ve pazar, yeni girişlere açık olduğu için bu sayı gün geçtikçe artmaktadır¹. Diğer taraftan, özellikle üniversite ve liselere hazırlık kurslarında öğretimin içeriği, öğrencilere verilen materyaller ve marka da önemli rekabetçi unsurlardır. Öğrencilere uygulanan programlar dershaneden dershaneye farklı nitelikte olabilmektedir. Örneğin bir dersane yıllık 900 saatlik kurs uygularken diğeri yıllık 1.200 saatlik bir kurs uygulamayı tercih edebilmektedir. Öte yandan dersanelerin bir kısmı kalabalık sınıflar yerine daha az kişilik, ancak daha fazla ücret talep edilen özel sınıflar oluşturmakta ve teşebbüs yetkililerinin ifadesi ile “butik dershanecilik” yapmaktadır. Bu kapsamda önemli diğer bir etken de dershanenin ilgili sınavlarda gösterdiği başarı oranıdır. Öğrenciler ve veliler geçmiş sınavlarda başarı gösteren dersaneleri ücretleri fazla dahi olsa tercih etmektedir. Yukarıda yer verilen hususlar doğrultusunda sunulan hizmetin homojen olmadığı ve dersanelerin bazı konularda birbirinden oldukça farklılaştığı söylenebilir. Benzer şekilde, Aydın ilinde uzun zamandır faaliyet gösteren ve öğrencilerinin iyi derecelere elde etmesinde rol oynayan dersaneler ile yeni kurulan ve benzer başarı oranını henüz gösterememiş dersaneler öğrenciler ve veliler tarafından farklı olarak değerlendirilmektedir.

Değinen pazar yapısının konumuz açısından en önemli özelliği ise teşebbüslerin karşılaştıkları taleplerin ve dolayısıyla karlarını maksimize edebilecekleri fiyatların birbirlerinden farklı olmasıdır. Özetle tanınmış ve birçok başarılı öğrencisi olan bir dershanenin fiyatının yüksek olması kendi faydasına olup fiyatını daha aşağıda belirlemesi kendisi için akılcı olmayacaktır. Benzer şekilde yeni kurulmuş ve yeni kurulduğu için henüz çok başarılı öğrencisi olmayan dershanenin fiyatını yüksek belirlemesi eski ve başarılı dersaneler karşısında rekabet etme şansını azaltacaktır. Dolayısıyla, değinen pazar yapısında dersanelerin ortak bir ücret belirlemeleri veya fiyatlarını ortak bir seviyede tutmaları bütün dersanelerin faydasına değildir.

Esasen, dosya mevcudu bilgilere göre, AYDERBİR'in faaliyete başladığı ilk dönemlerde, fiyat tespitine ilişkin demek bünyesinde birtakım çalışmalar yapılmış gözükmeyle birlikte, bunların fiyat tespitine yönelik bir anlaşma veya uyumlu eylemle sonuçlandığına işaret eden yeterli delil bulunmamaktadır. Bilakis özellikle, 2009 yılında konuya ilişkin olarak yapılan önaraştırma sonrasına ait olan bazı belgelerden ve dersanelerin uyguladıkları fiyatların incelenmesinden, ilgili pazarda faaliyet gösteren dersanelerin belirli ölçüde bir fiyat rekabeti içinde buldukları anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, mevcut önaraştırma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde ve görüşmelerde, AYDERBİR tarafından, 2009-2010 ve 2010-2011 öğretim yıllarında İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından il genelinde düzenlenen performans değerlendirme sınavı sonuçları baz alınarak, tüm AYDERBİR üyesi dersanelerde geçerli olacak ortak indirim çeklerin hazırlanarak öğrencilere dağıtıldığı ve dersanelerin bu indirimlerin dışında indirim yapmamaları konusunda karar alındığı tespit edilmiştir.

¹ 2009 yılında yapılan önaraştırma esnasında Aydın ilinde on altı adet dersane faaliyet gösterirken, iki yıllık süre zarfında bu sayı yirmi altıya çıkmıştır.

11-31/616-190

Konuya ilişkin olarak raportörlerin AYDERBİR Yönetim Kurulu Başkanı ile yaptığı görüşmede, söz konusu kişi AYDERBİR tarafından Milli Eğitim İl Müdürlüğü ile koordineli olarak 2008 yılından bu yana seviye tespit sınavlarının düzenlendiğini ve sınav sonuçlarına göre öğrencilere üye dershanelerde geçerli olan süreli indirim çeklerinin dağıtıldığını belirtmiştir. Buna göre, öğrencinin süresi içerisinde herhangi bir üye dershaneye kayıt yaptırması halinde, AYDERBİR tarafından hazırlanan söz konusu indirim çekleri ile ilgili dershanenin liste fiyatları üzerinden indirim kazanması mümkün olup, süre geçtikten sonra başvurulması halinde indirimden faydalanılamayacaktır. Ayrıca 2011-2012 öğretim yılı kayıtları için 01.03.2011 tarihi indirimli kayıtlar için son gün olarak belirlenmiştir. Görüşmede, söz konusu uygulamayla dershanelerin ayrı ayrı sınav yapma maliyetine katlanmalarının önlenildiği, ayrıca, öğrencilerin erken kayıt yapmaya yönlendirilmesi suretiyle dershanelerin bir sonraki yıldaki doluluk oranlarına ve öğrenci portföyüne ilişkin ön bilgi sahibi olmalarının amaçlandığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, her ne kadar indirim çekleri süreli olsa da indirim süresinin sona ermesinden sonra başvuran başarılı öğrencilere özel indirim yapılabildiği vurgulanmıştır. Görüşmede ayrıca, söz konusu indirim uygulamasından önce, fen lisesi öğrencileri tüm dershanelerde ücretsiz kayıt yaptırabilirken, Dernek tarafından şifahi olarak alınan bir kararla dershanelerin fen lisesi öğrencilerinden ... TL civarında doküman ücreti almalarının öngörüldüğü, dolayısıyla fen lisesi öğrencilerinin dershanelerden ücretsiz eğitim almalarının önüne geçildiği ifade edilmiştir. Bu şekilde, fen lisesi öğrencilerinin birden fazla dershaneye kayıt yaptırarak, dershanelerin dokümanlarından faydalandıktan sonra kayıt sildirmelerinin engellendiği belirtilmiştir. Konuya ilişkin olarak Artı Çözüm Dershanesi Kurucusu ve AYDERBİR Eski Yönetim Kurulu Başkanı ile yapılan görüşmede ise, Aydın'da dershanelerin dernek çatısı altında bir araya gelmelerinin temel amacının, fiyatları koordine etmek değil, daha önce katlanılmak zorunda kalınan rasyonel olmayan harcamalarda kısıtlamaya gitmek olduğu; bunların başında her bir dershanenin yasaya aykırı olmasına rağmen, kendi seviye tespit sınavını yapmasının geldiği, bunun dışında, özel günlerde çok sayıda okula çiçek gönderilmesi, okul yönetimlerinin çeşitli yardım taleplerinin karşılanmasının sayılabileceği yetkili tarafından belirtilmiştir. Yetkili, ayrıca, dershanelerde kaçak öğretmen çalıştırılmasının engellenmesi ve sezon içerisinde öğretmen transferlerine son verilmesinin de Derneğin amaçları arasında bulunduğunu söylemiştir. Son olarak, mezkur şahıs tarafından, Dernek vasıtasıyla dershanelerin indirim yapmalarının önüne geçilmesinin fiilen mümkün olmadığı, zira her bir dershanenin maliyet yapısının ve öğrenciye verdiği ders saatinin farklı olduğu; ayrıca, dershanelerin, diğer dershaneleri haksız harcamalara sürüklediği sürece, kendi mali yapısı çerçevesinde istediği indirimleri uygulayabileceği dile getirilmiştir.

Teşebbüs yetkilileri ile yapılan görüşmelerde de ifade edildiği üzere, Aydın ilinde faaliyet gösteren dershanelerin AYDERBİR çatısı altında bir araya gelmelerinde, daha önce katlanılmak zorunda kalınan gereksiz maliyetlere katlanılmaması amacı, önemli bir yer tutmaktadır. Benzer şekilde, AYDERBİR bünyesinde bir araya gelen dershanelerin ayrı ayrı sınav yapmak yerine İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılan performans değerlendirme sınavlarını referans almalarında da, ayrı ayrı sınav yapmanın dershanelere yüklediği maliyetten kurtulma amacı ile öğrencilere verilecek indirimleri, güvenilirliği yüksek bir sınav sonucuna göre belirleme güdüsünün etkili olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim bu tür bir sınavın yapılmasında Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nün de etkin rolünün olduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede, teşebbüslerin etkinliğini artırıcı nitelikteki söz konusu uygulamanın, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

11-31/616-190

Bununla birlikte, AYDERBİR tarafından tüm dersanelerde geçerli olacak şekilde indirim çeklerinin hazırlanması ve bu indirimlerin dışında indirim yapılmaması yönünde karar alınması, teşebbüsler arasındaki fiyat rekabetini kısıtlamak suretiyle hem tüketicilere hem de rekabetçi bir şekilde pazar payını artırmak isteyen teşebbüslere zarar verebilecektir. Şöyle ki, bu uygulama öncesinde, özellikle pazara yeni giren bir dershanenin, tanıtım yapmak ve başarılı öğrencileri kendisine çekmek için yüksek oranlarda indirim vermesi mümkünken, bu uygulama ile birlikte, sadece AYDERBİR tarafından belirlenen öğrencilere ve belirlenen oranlarda indirim verme zorunluluğu getirilmiştir. Bu da toplamda daha az öğrencinin indirim kazanmasına yol açmaktadır. Ayrıca, daha önce çeşitli dersanelerden %100'e varan indirimler kazanabilen fen lisesi öğrencileri, bu uygulama ile söz konusu indirimleri kazanamaz duruma gelmişlerdir.

Rakip teşebbüsler arasında dolaylı bir fiyat koordinasyonuna yol açan indirim çeki uygulaması ile fen lisesi öğrencilerine %100'e varan indirimlerin yapılmaması yönündeki uygulama, AYDERBİR'e üye dersaneler tarafından genel olarak uygulanmış olmakla birlikte, dersaneler tarafından ilave indirimlerin verilmesi bütünüyle önlenememiştir. Örneğin, önaraştırma sürecinde AYDERBİR Başkanı tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yaptığı seviye belirleme sınavı sonuçlarına göre indirim kazanmış öğrencilere, indirim çeklerinde belirtilen oranlardan daha fazla indirim yapıldığını gösteren ve Özel İç Açık Dershanesine ait olan bazı kayıt bilgisi örnekleri gönderilmiştir. Söz konusu örneklerde belirtilen fiyatlara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 3: Özel İç Açık Dershanesine ait fiyat bilgileri

Liste Fiyatı	İndirim Oranı- İndirimli Fiyat	Uygulanan Fiyat
2800
2800
2800
2800

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere, indirim çeki uygulamasına rağmen, AYDERBİR üyesi dersaneler tarafından bazı öğrencilere ilave indirimler uygulanmıştır. Benzer şekilde yukarıda detayları sunulan 12 ve 13 sıra sayılı tespitlerde yer alan belgeler de dersanelerin indirim çeklerinin dışında ilave indirim uyguladığını göstermektedir.

AYDERBİR çatısı altında bir araya gelen üye dersanelerin indirim çeki uygulaması ile fen lisesi öğrencilerine %100'e varan indirimlerin yapılmaması yönündeki uygulamaları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte teşebbüs arası anlaşma olarak değerlendirilebilir. Bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet incelemesine tabi tutulması halinde ise, söz konusu uygulamaların muafiyetten faydalanmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Zira söz konusu uygulamalardan tüketicilerin kayda değer bir yarar sağladığını söylemek mümkün değildir. Ayrıca, anılan uygulama ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlandığı ve tüketicilerin de bundan yarar sağladığı kabul edilse dahi, bu amaca ulaşmak için rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlandırılmadığını söylemek mümkün değildir. Zira aynı amaca, tüm dersaneler tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılan sınav referans alınarak ve fakat her bir dershanenin indirim oranını bağımsız bir şekilde belirlemesi suretiyle de ulaşılmalarının mümkün olduğu neticesine varılmıştır.

11-31/616-190

J.2. Fiyat Tespiti İddiası Dışındaki Uygulamalara İlişkin Değerlendirmeler

650 Ürün/hizmet fiyatlarının kısıtlanmasına yönelik teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarına ek olarak, fiyat dışı unsurlara ilişkin teşebbüsler arası rekabeti kısıtlayan anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar da 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal niteliği taşımaktadır. Mevcut önaraştırma kapsamında AYDERBİR ve üye dershanelerin fiyat dışı unsurlara ilişkin rekabeti kısıtlayıcı uygulamalarının mevcut olduğu yerinde incelemede elde edilen birtakım belgelerden anlaşılmaktadır. Nitekim 2 sıra sayılı tespitte yer alan ve AYDERBİR ve Açı Dershanesi Yönetim Kurulu Başkanı'na ait "11.11.2008 Cuma" başlıklı el yazısı notlarda yer alan

"- Ekol kayıt olan öğrencilere laptop vermek istiyor.

- Ekol İncirliova'da kayıt döneminde tanıtım dersi yapmak istiyor."

ifadeleri, Ek-27'de yer alan "Gelen Şikayetler" başlıklı el yazısı notlarda bulunan

"- Uğur akşam dersleri yapıyor (M.E.M. dilekçe yazıldı 07.05.2009)"

ifadeleri, Ek-28'de bulunan "22.11.2008 Gündem" başlıklı nottaki

"...7-Ekolün öğretmenlerine Birey Sınav teklifte bulunmuş. kayıt olan öğrencilere laptop vermek istiyor.

660 - 8-Ekol laptop vermek istiyor kayıt edeceklerine ve İncirliova'da dersane açıp tanıtım yapmak istiyor."

ifadeleri, dershanelerin kayıt yaptıran öğrencilere laptop verme, kayıt dönemlerinde tanıtım dersi yapma, akşam dersleri düzenleme, diğer dershanelerin öğretmenlerine teklif götürme, tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunma şeklindeki uygulama ve faaliyetlerine ilişkin olarak AYDERBİR'den onay aldığını göstermektedir. Özel dershanecilik hizmetlerindeki rekabeti önemli derecede etkileyebilecek olan söz konusu unsurların serbestçe belirlenmesinden ziyade AYDERBİR tarafından onaylanarak uygulamaya konulmasının Kanun'un 4. maddesini ihlal edebilecek nitelikte olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, bahsi geçen uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 670 5. maddesi kapsamında muafiyetten de faydalanmasının mümkün değildir.

Bu çerçevede AYDERBİR öncülüğünde hayata geçirilen indirim çeki uygulaması ile fen lisesi öğrencilerine %100'e varan indirimlerin yapılmaması yönündeki uygulamanın ve fiyat dışı unsurlara ilişkin uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edebilecek nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

1- Dosya konusu iddialara ilişkin olarak, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

680 2- Bununla birlikte Aydın Dershaneler Birliği Derneği çatısı altında üye dershanelerin katılımıyla gerçekleştirilen ortak indirim çeki ve fen lisesi öğrencilerine indirim yapılmasının önlenmesi uygulamaları ile dershanelerin kayıt dönemlerinde tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunmalarının, öğrencilere çeşitli hediye ve promosyon vermelerinin ve diğer dershanelerin öğretmenlerine teklif götürmelerinin AYDERBİR onayına tabi olması yönündeki uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebilecek nitelikte olması nedeniyle bu uygulamaların sona

11-31/616-190

erdirilmesini teminen 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca AYDERBİR'e görüş bildirilmesi hususunda Başkanlığın görevlendirilmesine;

3- Söz konusu Derneğe bildirilecek görüşte;

690 - Rekabet Kurulunun işbu kararı doğrultusunda, ortak indirim çeki ve fen lisesi öğrencilerine indirim yapılmasının önlenmesi uygulamaları ile dershanelerin kayıt dönemlerinde tanıtım ve reklam faaliyetlerinde bulunmalarının, öğrencilere çeşitli hediye ve promosyon vermelerinin ve diğer dershanelerin öğretmenlerine teklif götürmelerinin AYDERBİR onayına tabi olması yönündeki uygulamalara son verildiğine ilişkin yazıların tüm Dernek üyelerine gönderilmesi, ayrıca AYDERBİR Başkanı tarafından yerel basına basın açıklaması yapılarak bu hususun kamuoyuna duyurulması,

- Bu hususların yapıldığının gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde Rekabet Kurumu'na tevsik edilmesi,

- Aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı

hususlarına yer verilmesine

700 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.